

12.2 TURVALLISUUSUUNNITELMA: RETKET

I Toiminnan ja suorituspaikan kuvaus

Melontaseura Joensuun Kauhojat ry:n jäsenille tarkoitetut melonta- ja koskiretket kajakeilla pääsääntöisesti toukokuun alusta lokakuun ensimmäiseen viikonloppuun helpohkoissa olosuhteissa sisävesillä, I–II lk:n koskissa ja merenrannikoilla (reitit vaihtelevat). Retkille voivat osallistua myös latuyhdistys Joensuun Latu ry:n melontaa harrastavat jäsenet. Osallistujilla on vähintään perustiedot ja -taidot melonnasta. Tapahtumat ovat ilmaisia eikä niiden katsota olevan ohjelmapalveluja.

II Turvallisuudesta vastaavat henkilöt

Turvallisuudesta vastaavat Joensuun Kauhojat ry:n hallitus sekä retkien vetäjät ja osallistujat. Hallituksen turvallisuusvastaava on Eveliina Hiltunen, puh. 041 467 0954 ja retkivastaava Jorma Mäkinen, puh. 0500 340 139.

III Ajo-ohjeet, reitit ja pelastuspaikat

Ajo-ohjeet Joensuun Hasanniemeen ja melontavajalle

Ajetaan Länsikatua etelään loppuun asti ja käännetään vasemmalle. Joensuun Kauhojen melontavaja on joen varressa olevista vajoista kauimpana vasemmalla.

Reitit ja pelastuspaikat

Seuran retkillä käytettävät reitit vaihtelevat. Retken vetäjä suunnittelee reitin, varareitin, taukopaikat ja pelastuspaikat (paikat, joissa ambulanssi pääsee ajamaan rannan lähelle).

IV Riskien hallinta

Toiminnan rajoitukset

Tapahtumilla on säävaraus: vallitsevan tai ennustetun säätilan (esim. kova tuuli, ukonilma) vuoksi vetäjä voi peruuttaa retken, muuttaa kohdetta tai määrätä maatauon tai välipäivän. Myös mukaan ilmoittautunut osallistuja voi peruuttaa osallistumisensa säätilan vuoksi. Päihtynyttä ei oteta vesille.

Vetäjän ja apuvetäjän pätevyysvaatimukset

Tapahtuman olosuhteisiin riittävät melontataidot ja -tiedot.

Osallistujat ja vaatimukset osallistujille

Osallistujia ovat Joensuun Kauhojen jäsenet (aikuiset, nuoret, huoltajan kanssa melovat lapset) ja Joensuun Ladun jäsenet. Osallistumisen vaatimukset ovat vähintään perustiedot ja -taidot melonnasta ja uimataito. Kauhojat ei vastaa ulkopuolisista toimintaan osallistuvista.

Osallistuja harkitsee retki-ilmoituksen ennakko-ohjeiden perusteella, ovatko retken olosuhteet ja melontamatka sopivia hänen taidoilleen ja kunnolleen ja kysyy tarvittaessa retken vetäjän mielipidettä. Vaativalle retkelle voi olla vetäjän määräämä, ennakkoon testattava taito- ja/tai kuntovaatimus. Osallistujan tulee varustautua asianmukaisesti, noudattaa saamiaan ohjeita, ottaa toiminnassaan huomioon muiden turvallisuus ja huolehtia kykyjensä mukaan yhteisestä turvallisuudesta.

Ennakko-ohjeet osallistujille

Vetäjä kertoo retki-ilmoituksessa ainakin retken vaativuuden (olosuhteet, melontamatka), mahdolliset kunto-, taito ym. vaatimukset sekä lähtöajan ja -paikan.

Osallistujien ja vetäjien määrä

Melonnaturvallisuusohjeen mukaisesti vähintään yksi vetäjä tai hänen määräämänsä apuvetäjä 16 osallistujaa tai 10 kajakkia kohti.

Vetäjän toiminta ennen retkeä

- Retki-ilmoituksen laatiminen (sisältäen ennakko-ohjeet osallistujille) ja sen toimittaminen Kauhojen tiedottajalle ja melontavajan ilmoitustaululle
- Vaativimmat retket: ennakkotestin ja pelastautumisharjoituksen järjestäminen
- Ilmoittautumisten vastaanotto (vaativimmat retket tai tuntemattomat osanottajat: vetäjä tiedustelee ilmoittautujan melontakokemusta ja -kuntoa sekä pelastautumistaitoja)
- Seuran varusteiden ja kaluston varaaminen (retki-ilmoituksessa tai kalustovarauslapulla)
- Kimppakyytien järjestely

- Tuuliennusteen selvittäminen ja suunnittelu, kuinka se saadaan retkellä
- Kartan ja/tai koskiretkille reittiselostuksen hankkiminen
- Reitin ja varareitin suunnittelu yöpymis- ja pelastuspaikkoineen (tie rantaan)
- Suunnittelu, mitä turvavarusteita tarvitaan mukaan (kohta ”Muut varusteet”)
- Retkelle lähdettäessä merkinnän teko melontavajalla olevaan vajakirjaan: kohde, ajankohta ja muut tarpeelliset tiedot (mm. lainatut varusteet, osallistujien lkm.)

Osallistujien perehdyttäminen

Vetäjä neuvoo esimerkiksi varustautumisessa, kaluston valinnassa, matkakorvauksissa ja kaluston kuljetuksessa. Tarvittaessa vetäjä järjestää pelastautumisharjoituksen (turvallisuusvastaava voi avustaa) ja kehottaa osallistujia tutustumaan turvallisuussuunnitelmaan. Ladun jäsenten perehdytyksestä huolehtii retken vetäjä tai hänen määräämänsä henkilö. Koskimelontaan perehdyttäminen tapahtuu uimahallissa tai helpoissa olosuhteissa luonnonvesissä.

Kajakit ja niiden varusteet

Jokainen valitsee käyttöönsä taitoihinsa ja ko. melontatilanteeseen soveltuvan kajakin varusteineen (aukkopeitto, mela, liivi, retkimelonnassa äyskäri, koskimelonnassa kypärä) ja tekee turvatarkastuksen eli katsoo, ovatko kajakki ja varusteet ehjiä ja onko kajakissa kellutus (lastitilallinen: suljetut lastiluukut, lastitilat: kellukepussit). Seuran kalustolla melova merkitsee nimensä, kajakin numeron ja tarvitsemansa varusteet vajakirjaan vetäjän tekemän retkimerkinnän jälkeen ja retken jälkeen kuittaa kirjaan ok, puhdistaa ja kuivaa kajakin, aukaisee lastiluukut ja palauttaa kajakin ja varusteet paikoilleen. Huoltaja varaa alle 30 kg:n painoiselle lapselle oman pelastusliivin (seuralla on vain kelluntaliivejä).

Muut varusteet

Vetäjä ottaa ryhmälle mukaan tai neuvoo osallistujia ottamaan mukaan riittävän määrän allaolevia melonnan turvallisuusohjeessa mainittuja, kyseisellä retkellä tarpeellisia varusteita. Seuralla on vajalla (pl. hätälähetin) alleviivatut varusteet, joiden lainaus retkille merkitään vajakirjaan. Osallistujien tulee tietää keskeisten turvavarusteiden (esim. EA-pakkaus) sijainti.

- matkapuhelin vesitiiviissä pakkauksessa, radio säätiedotusten kuuntelua varten, kompassi ja kartta, pilli, valo, hinausvyö tai narua, varamela, retki-EA-pakkaus (sis. kyypakkaus, punkkipihdit, hypotermiapussi), tulentekovälineet, puukko, korjaustarvikkeita
- koskiretkille heittoliina ja reittiselostus
- suuremmille vesialueille hätälähetin avun hälyttämistä varten (jos matkapuhelinverkossa katvealueita; saa Kalle Ojatalolta, puh. 050 587 9430)

Jokainen ottaa itselleen mukaan muut tarvitsemansa varusteet: esim. juotavaa ja evästä, olosuhteisiin sopiva vaatetus, tuulenpitävä kuoritakki tai melonta-anorakki, vesitiiviisti pakatut varavaatteet, tarvittavat retki- ja leirytymisvarusteet, hygieniatarvikkeet ja henkilökohtaiset lääkkeet. Melontaretkillä kuoritakki, juotavaa ja evästä varataan melonnan aikana helposti saataville istuimen taakse, kannelle tai päiväluukkuun.

Toiminta vesillä

Vetäjä tai hänen määräämänsä apuvetäjä navigoi ja määrää tarpeen mukaan kellunta- ja maataukoja (suositus: 10 minuutin kelluntatauko/tunti ja vähintään yksi pitkä, 1½–2 tunnin maatauko/päivä). Ryhmän koossapysymiseksi vetäjä määrää sopivan melontavauhdin (yleensä noin 6,5–7 km/h) ja taukoja sekä nimeää tarvittaessa peränpitäjän. Vetäjän tulee välttää melomista väylillä, joiden ylitykset tehdään kohtisuoraan kohdassa, jossa on riittävästi näkyvyyttä molempiin suuntiin (erityisesti väylät, joilla liikkuu isoja tai nopeita aluksia). Karikkoisissa ja matalissa vesissä voi olla tarpeen edetä jonossa vetäjän perässä. Jos mukana ei ole vähintään yhtä pelastamistaitoista henkilöä, pysytellään hinausmatkan päässä rannasta. Tarvittaessa koskiosuudet tarkastetaan ja/tai ohitetaan maitse (huom. myös tutuissa tai helpoissa koskissa voi olla yllättäviä esteitä, esimerkiksi puunrunkoja).

Osallistujat pysyvät ryhmässä (tiivissä ryhmässä pysyminen on erityisen tärkeää tuuliosuoksilla, sumussa ja veneväyliä ylitettäessä) ja ilmoittavat vetäjälle melontakykyä uhkaavista seikoista, kuten palelu, uupuminen, loukkaantuminen, pelkotilat ja varusterikko. Matkapuhelimen käyttö rajoitetaan tauoille.

Apua tarvitsevien auttamisesta, ympäristön silmälläpidosta ja ryhmän koossapysymisestä huolehtii jokainen kykyjensä ja taitojensa mukaan. Toiminta kaatumistapauksessa: jos kaadut, pidä kiinni melasta ja kajakista ja herätä muiden huomio. Jos veden varaan joutuneen melojan pelastaminen (kohta 13.3 Pelastautumishojeita) näyttää pitkittävän, vesi on viileää eikä kaatuneella ole märkä- tai

kuivapukua, apua hälytetään (kohta VII) viipymättä hypotermiavaaran vuoksi. Palelevalle melojalle voidaan auttaa kuorivaate päälle kajakkilautassa ja uupunutta tai loukkaantunutta melojaa autetaan hinaamalla. Jos sää muuttuu turvallisuutta uhkaavaksi, hakeudutaan rantaan.

V Toimintaan ja suorituspaikkaan liittyvät vaarat

Taulukko I Toimintaan liittyvät vaarat, ennaltaehkäisy ja toiminta vaaran toteutuessa

Vaara (todennäköisyys/vakavuus*)	Ennaltaehkäisy	Ryhmän toiminta
Kajakin kaatuminen (1/1-2)	- Taitojen mukainen kalusto ja olosuhteet - Säävaraus, tuuliennuste, reittisuunnittelu - Ennakkoharjoittelu: taitojen kehittäminen	Pelastetaan vesillä/autetaan rantaan
Pelkotilat (1/1-2)	- Katso edellinen kohta; myös uimataito, pelastautumisharjoittelu (kaatumisen pelko voi heikentää melontakykyä)	Rauhoitetaan, hinataan tuetusti
Uupuminen (2/1-2)	- Ennakkotiedot: vaativuus, vaativa retki: ennakkotesti - Säävaraus, sopiva melontavauhti, tauot, reittisuunnittelu - Olosuhteisiin sopiva kalusto (säätöevä/peräsin) - Mukana hinausköysi, juotavaa, evästä	Kellunta- tai maatauko, hinataan
Kalusto- tai varusterikko/katoaminen (2/1-2)	- Mukana varamela, hinausköysi, korjaustarvikkeita - Kaluston ja varusteiden tarkistus ennen lähtöä (kajakeissa suljetut lastiluukut/kellukepussit →kelluvat vesilastissakin) - Vesiliikenteen ja karikoiden silmälläpito, väylien ym. välttäminen, huolehditaan havaittavuudesta - Kuljetus: kaluston huolellinen kiinnitys ja merkitseminen	Hinataan, korjataan, varamela käyttöön, liikenneonnettomuuksissa hälytetään apua (112)
Fyysiset vammat, sairaskohtaukset, sairastumiset (esim. flunssa, vatsatauti) (1-2/1-3)	- Helteellä suojavaide, päähine, juotavaa ja suoloja - Vesiliikenteen silmälläpito, väylien ja satamien välttäminen, huolehditaan havaittavuudesta - Koskimelonnassa kypärä, koskikalusto, reittiselostus, koskien tarkastaminen etukäteen maitse - Jännetupintulehduksen ehkäisy: löysä ote melasta, suora ranne vedon aikana, rannesuojat viileällä ilmalla - Olkapään sijoiltaanmenon ehkäisy: kyynärpäät vartalon etupuolella ja hartioiden alapuolella, käännetään ylävartaloa kyynärpään taakseviemisen sijasta - Varovaisuus teräseiden ja tulen kanssa sekä rantakivillä - Tiedossa oleviin sairauksiin lääkitys mukaan, ohjeet muille - Elintarvikkeet: säilyvyyden (lämpötila) huomioiminen	Annetaan ensiapua, ohjataan lääkäriin/hälytetään apua (112), vesillä loukkaantunutta hinataan, sairastuminen: lääkettä, lepoa
Hypotermia (lievä/kohtalainen/vakava) (1/1-3)	- Nopea pelastaminen kaatumistapauksessa (pysyttely ryhmässä, kalustossa laipiot/kellukkeet, pumppu/äyskäri käsillä) - Mukana varavaatteet, matkapuhelin, tarvittaessa hätäraketti, soihtu, melakelluke, koskimelonnassa heittoliina - Veden lämpötilan/säänmukainen varustus, reittisuunnittelu - Ennakkoharjoittelu: pelastautumistaidot	Lievä: annetaan ensiapua, kohtalainen/vakava: hälytetään apua (112) , annetaan ensiapua
Hukuksiin joutuminen (1/3)	- Uimataito melonnan edellytys, tajunnan tai tasapainon menetystä aiheuttavista sairauksista hyvä kertoa muille - Melonta- tai pelastusliivi päällä, ei suurikokoisia kenkiä - Aukkopeiton kahva esillä ja peiton avaamisen kokeilu, jos tuntematon kajakki tai peitto (neopreenipeitot tiukkoja!) - Varusteita ei pakata istuinaukkoon jalkojen väliin - Jalkatukien kunnon tarkistus turvatarkastuksen yhteydessä - Tajuttoman melojan pelastamistaito ("hand of god") - Ei lasketa tuntemattomia/taitoihin nähden vaikeita koskia (ennakkotarkastus, reittiselostus), mukana heittoliina - Ennakkoharjoittelu: kaatuneesta kajakista poistuminen	Pelastetaan, hälytetään apua (112), aloitetaan pp-elvytys 30:2 (aluksi 5 puhallusta). Toimitettava aina hoitoon, vaikka elpyisi nopeasti

*1=epätodennäköinen/lievä, 2=mahdollinen/haitallinen, 3=todennäköinen/vakava

Taulukko II Suorituspaikkaan liittyvät vaarat ja ennaltaehkäisy

Paikka	Vaara	Ennaltaehkäisy
Vesialueet: aurinko	Ihon palaminen, nestehukka, lämpösairaudet (aurion-pistos, lämpöuupuminen, lämpöhalvaus), lumisokeus	Suojavoide, lipallinen päähine, aurinkolasit, helteellä riittävästi taukoja, juotavaa ja suoloja (veden lisäksi urheilujuomaa tai laimeaa mehua ja suolaista syötävää)
Avoimet vesialueet: tuuli, aallot	Kaatuminen, uupuminen, pelkotilat, hypotermia jos märät vaatteet ja viileä ilma	Tuuliennuste, reittisuunnittelu, säävaraus, lepotaot, säänmukainen vaatetus, varavaatteet, juomaa ja evästä, sopiva kalusto (säätöevä/peräsin), hinausköysi, melojien voimien ja taitojen realistinen arviointi
Karikot ja matalikot	Kaatuminen, lasikuitu-kaluston rikkoutuminen	Veneilykartta, merikortti, maasto- tai peruskartta, ympäristön tarkkailu
Kosket, virtapaikat	Kaatuminen, fyysiset vammat, kaluston rikkoutuminen, pelkotilat	Sopiva kalusto ja varusteet (koskikalusto, kypärä, heittoliina), koskien tarkastus/kierto maitse, reittiselostus, koskiloituksen tunteminen, melojien taitojen realistinen arviointi
Rantakivet, laiturit, leiri	Fyysiset vammat, esim. liukastuminen, palovammat	Varovaisuus liukkailla rantakivillä ja laitureilla sekä tulen ja teräseiden käsittelyssä
Erityisesti väylät, satamat, venepaikat, kanavat	Törmäys muun vesiliikenteen kanssa	Vesiliikenteen silmälläpito, väylien ja satamien välttäminen, veneilykartta/merikortti, kirkasvärinen vaatetus, pimeällä heijastimet ja valo, väylät ylitetään ryhmänä
Matka suorituspaikalle	Kalustovauriot, liikenneonnettomuudet	Kaluston huolellinen kiinnitys ja merkitseminen, kiinnityksen tarkistus matkalla, varataan riittävästi aikaa matkalle

VI Luonnossa liikkuminen, leirytyminen ja tulenteko

Jokamiehenoikeuksien mukaisesti. Avotuli tehdään mahdollisuuksien mukaan merkitylle paikalle, ei ilman maanomistajan lupaa eikä metsäpalovaroituksen aikana. Rajoitukset eivät koske retkikeittämiä mutta paloturvallisuudesta tulee huolehtia myös niitä käytettäessä. Tulen sammuttamisesta ja jätteistä huolehditaan asianmukaisesti.

Vetäjä huolehtii, että osallistujat tietävät leirytympäispaikan ja lähimmän pelastuspaikan koordinaatit tai sijainnin kartalla sekä EA-pakkauksen sijainnin.

VII Toiminta hätä-, tapaturma- ja onnettomuustilanteissa

Tarvittaessa apua hälytetään yleisestä hätänumerosta 112 helposti saatavilla olevalla, vesitiiviisti pakatulla matkapuhelimella (tarvitaan paikan koordinaatit tai paikannimi), tai aktivoidaan hätälähetin. Tapaturma- ja onnettomuustilanteissa ryhmän toimintakykyiset henkilöt tekevät tilanearvion, hälyttävät tarvittaessa apua ja antavat ensiapua tai ohjaavat uhrin/uhrin hoitoon ensiavun jälkeen.

VIII Toiminta läheltä piti -tilanteiden ja onnettomuuksien jälkeen

Vetäjä saattaa läheltä piti -tilanteet ja onnettomuudet hallituksen tietoon suullisesti tai turvallisuusasiakirjan tapahtumaraportointilomakkeella.